

WALTER ULBRICHT

REIN BAKHUIZEN VAN DEN BRINK, LEIDEN

De zegels van de voormalige DDR - de Duitse Democratische Republiek - zijn sinds de Wende in vergetelheid geraakt en de kennis die er toen over de postzegels van de DDR verzameld en beschikbaar was in de Universal Katalog [1986] is verkwanseld overgenomen door de Michel Spezial Katalog..

Eén van de series die nauwelijks uitgezocht zijn in het verenigde Duitsland is die met het portret van de voormalige voorzitter van de Staatsraad van de DDR - Walter Ulbricht (1). Walter Ernst Paul Ulbricht werd op 30 juni 1893 in Leipzig geboren en stierf op 1 augustus 1973 in Gross Dölln. Wat Michel in de Spezial-Katalog opvoert heeft voornamelijk betrekking op de velrandbedrukking. Een aspect dat voor niet-Duitse ingezetenen vanzelfsprekend niet erg toegankelijk is!

Er zijn aan de zegels diverse aspecten te bestuderen aan de hand van verschillen in tekening, verschillende papiersoorten en de verschijningsvormen. Laten we beginnen met wanneer de verschillende postzegels en post-

Frankeerzegels uit langlopende series hebben het voordeel dat er jaren later nog wat uit te zoeken valt . Tussentijdse veranderingen in de productie worden meestal niet aangekondigd en verdwijnen soms totaal uit het zicht van de verzamelaars.

waardestukken uitkwamen! Chronologisch zien we verschijnen:

29.08.1961 de 5pf, 10pf, 15pf en de 20pf;
02.01.1963 de 25pf, 30pf en de 40pf;
11.02.1963 de 50pf en de 70pf;
25.06.1963 de 1 en 2DM (Deutsche Mark der Deutschen Notenbank - (24.07.1948 t/m 31.07.1964);
09.12.1964 de 80pf;
10.02.1965 de 1 en 2MDN (Mark der Deutschen Notenbank - 01.08.1964 t/m 31.12.1967);
06.12.1967 de 80pf;
04.06.1969 de 1 en 2M (Mark der DDR - 01.01.1968 t/m 30.06.1990);
20.01.1970 de 1M als rolzegel in boekdruk;
08.07.1971 de 35pf en
08.08.1973 de 20pf rouwzegel.

Bovengenoemde zegels zijn gedrukt bij de Deutsche Wertpapier Druckerei [daarvoor en later beter bekend als Giesecke und Devrient] in boekdruk behalve de 3 varianten van de 1 en 2M (vóór 1970) welke bij dezelfde drukkerij in plaatdruk waren gedrukt. Zo goed als alle in boekdruk uitgevoerde zegels waren gedrukt op een Goebel druk aan de rol boekdrukkers; de plaatdrukzegels op een Goebel druk aan de rol plaatdrukkers. Er bestaat een enkele oplage van de 10pf in loketvellen van 10x10 gedrukt op een velinleg-boekdrukkers. Alle boekdrukzegels uitgegeven in loketvellen van 10x10 [behalve voor de 1M van 1970- - slechts in rollen] of in boekjes [5, 10pf] of in rollen [5, 10, 20, 50pf, 1M]. De

in plaatdruk uitgevoerde hoge waarden in vellen van 10x5.

De verschillen in tekening - de typen van de Walter Ulbricht-zegels

In de meeste catalogi - de Duitse Michel Spezial-Katalog voorop - beschrijven bij de Ulbricht zegels het voorkomen van slecht 2 typen qua tekening. Als je echter systematisch naar de zegelbeelden kijkt blijkt dat er 5 grondtypen te vinden zijn! Alle op basis van de brilrand!

Er zijn drie hoofdtypen voor de klein formaat zegels:

Type A - onder open en boven dicht: (2)

Type B - onder en boven dicht: (3)

Type C - onder dicht en boven open: (4)

Type D slechts voor de hogere waarden in plaatdruk: (5)

Type E - onder en boven open - slechts voor de briefkaarten in offsetdruk. (6a, b)

2

3

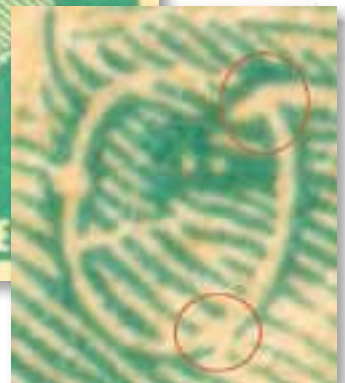
4

5

6a

6b

7

8

9a

9b

10

11

12

13

14

15a

15b

Wie iets verder gaat spitten vindt ook nog enkele subtype. Met kleine kenmerken die steeds bij een bepaald subtype terugkomen. In de illustratie zijn de openingen in de contourlijn bij type A met blauw aangegeven. In de groene cirkel onderin zijn weinig punten.

Type A komt slechts voor bij de waarden 5pf, 10pf, 15pf en 20pf.
- subtype A1 voor de 5pf, 10pf en 15pf: (7)
- subtype A2 voor de 5pf, 10pf, 15pf en 20pf: (8)
- subtype A3 alleen bij de 10pf - van de punten als bij A1 en A2 is

weinig over! (9a, b)

Type B komt voor bij de waarden 5pf, 25pf, 30pf, 40pf, 50pf, 60pf, 70pf en 80pf.
- subtype B1 alleen bij de 5pf en 80-pf: (10)
- subtype B2 voor de 25pf, 30pf,

40pf, 50pf, 60pf en 70pf - de in de illustratie met blauw aangegeven opening kan volgelopen zijn. (11)
- subtype B3 slechts bij de 10pf (12);

Type C komt voor bij de waarden

16

17

18

21

22

19

23

24

25

26

5pf, 10pf, 15pf, 20pf, 25pf, 35pf, 40pf, 50pf, 80-pf en 1M - geen subtypes!
De drie in de illustratie met blauw aangegeven opening kunnen gevolgen zijn. Het puntje in de „E“ is bijna steeds terug te vinden. (13, 14)

Type C voor de 50pf zit slechts in enkele rijen van het loketvel met verder alleen zegels type B! (15a, b)
Zoals al aangegeven komt de 1M slechts in rollen voor (16). Bij de 20pf in type C bestaat een variant met waardecijfers in de vorm van die bij eerdere types. Echter bij deze variant is de herkomst niet opgehelderd. Zegels zijn slechts mondjesmaat te vinden. (17, 18, 19)

Literatuur en Onderzoek

Er bestaat uitstekende literatuur over de langlopende emissie in loketvellen welke in het archief zijn bestudeerd en beschreven: *Ergebnisse einer Analyse von Bogen der Buchdruckserie im Rollendruck (Handbuch Teil 1) 2006*, geschreven door Wolfgang Lemcke en Alfons Dölz en uitgebracht in de serie „Aus der DDR-Dauer serie Walter Ulbricht - Schriftenreihe zum Sammelgebiet DDR“ in Hef 19. (20)

Wat Lemcke en Dölz hebben onderzocht in de DDR-archieven zijn de loketvellen van de aan de rol gedrukte boekdrukzegels. De zegels in boekdruk hebben als origineel een blok van 5x2 - 10 zegelbeelden dat telkens is gekopieerd over een drukvel van 4 (=2x2) loketvellen van 10x10. Dat blok - soms in tweeën gehakt - is in een nogal chaotische manier over het drukvel verdeeld en hoe dat is gegaan is de prestatie van de beide heren! In principe is elk zegel uit een drukvel dus te herleiden tot één van de 10 uit het blok van 5x2. Na enige tijd kan weer een nieuw blok van 5x2 in gebruik zijn genomen en ook dat is beschreven. De kenmerken hebben eigenlijk niets van doen met wat zo snel als plaatfout is beschreven. Hier gaat het om systematische kenmerken! Uiteraard zijn echte plaatfouten er ook maar die zijn slecht op één plek op het drukvel te vinden.

Bij de 50pf zijn voor een bepaald drukvel zelfs twee verschillende

blokken van 5x2 gebruikt! De rijen 1 en 10 hebben type C terwijl de overige rijen [2 t/m 9] type B hebben.

Kleine verschillen per waarde
Behalve de hoofdkenmerken voor de typen zijn er per waarde kleine verschillen te vinden rond de waarde aanduiding!

Bij de 5pf een verschil tussen de types A: ddr_ulbricht_5pf_type_A_o8.jpg en type C: (21, 22)

En ook bij de 10pf A: (23) en C: (24). De afstand tussen de 'K' en de rand. Echter nog meer hoe de 'i' staat boven de 'PU'.

Bij de 15pf: met type A: (25) en type C: (26). Ook hier - de afstand tussen de 'K' en de rand en hoe de 'i' staat boven de 'PU'.

Bij de 20pf in type A: (27) en type C: (28). Vooral de vorm van het waardecijfer is hier bepalend.

20

29

30

31

32

33

34

35

36

Bij de 25pf in type B: (29) en in type C: (30). De waardecijfers staan bij type C wat meer naar links! En ook de 'K' is wat naar rechts verschoven.

Bij de 40pf in type B: (31) en type C: (32). Let op de rode lijnen. En ook op de afstand tussen 'K' en de rand. Het cijfer '4' staat scheef.

Bij de 50pf in type B: (33) en type C: (34). Let op de rode lijnen. En ook op de afstand tussen 'K' en de rand! Het cijfer '5' staat scheef.

De 80pf in type B: (35) en in type C: (36). De waardecijfers staan bij type C wat meer naar rechts en ook de 'K'.

Besluit

In dit bestek zijn slechts enkele zeer visueel te maken aspecten van de emissie Ulbricht aan bod gekomen. De diverse watermerken en papiersoorten, de verschillende verschijningsvormen [loketvel, postzegelboekje, rolzegel] en het postale gebruik van deze zegels moeten wachten tot een volgende gelegenheid om de emissie Ulbricht te belichten.

Meer info:

www.galeoptix.nl/fila/ddr_wu.htm

ADVERTENTIE